

УДК 37.036:371.13:374:78.01

Серих Лариса Володимирівна,

*к. пед. наук, доцент кафедри теорії та методики виховання
Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти*

**ВЗАЄМОДІЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ТА ПОЗАШКІЛЬНИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ
ПІДЛІТКІВ**

Анотація

У дослідженні зроблена спроба покращити ефективність естетичного виховання підлітків шляхом взаємодії загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів.

Концепція дослідження, що ґрунтується на основні нормативні документи про освіту, має вектори взаємодії загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів в естетичному вихованні підлітків.

Ключові слова: естетичне виховання, взаємодія, взаємодія підлітків, загальноосвітні та позашкільні навчальні заклади.

Національна доктрина розвитку освіти в XXI столітті провідною метою української освітньої системи проголосила розвиток особистості та забезпечення соціально-педагогічних умов для творчої самореалізації дитини в шкільні роки й виховання покоління, здатного ефективно працювати і навчатися протягом усього життя. Тому й виникла суттєва необхідність спрямування педагогічних зусиль на творчій самореалізації сутнісних сил особистості – її мотивів, здібностей, практичних умінь, життєвих цінностей, здатності постійно створювати особистісно й соціально значимі продукти діяльності, які, безумовно ефективно створюватимуться у взаємодії загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів в естетичному вихованні підлітків.

Сучасні дослідження в галузі художньо-педагогічної освіти підтверджують традиційну роль мистецтва як засобу виховання. Проте у теорії педагогіки і практиці виховання ще недостатньо вивчені та не повною мірою використовуються механізми дієвості мистецтва, форми і методи спрямування учнівської молоді на сприйняття художньо-естетичних цінностей, духовної, моральної і матеріальної краси світу. Досить часто надто прямолінійно трактуються складні проблеми спілкування з мистецтвом, осмислення і засвоєння глибоко інтимного характеру художньо-образної інформації. Отже, проблема подальшого вдосконалення художньо-естетичного виховання, а, разом з тим, і створення естетичного середовища є актуальною.

Домінантою навчально-виховного процесу стає підготовка вчителя-вихователя, спроможного вийти за межі власного предмета, усвідомлювати значущість фахових знань у системі культури естетичного виховання.

Напрямом професійної переорієнтації вчителів мистецьких дисциплін є рух від просвітництва до здійснення життєво творчої та культурної місії, від маніпулятивного, авторитарного викладання мистецтвознавчого змісту дисципліни до особистісно орієнтованої, комунікативної художньої педагогіки, де мистецтво з об'єкта вивчення переходить у статус суб'єкта живого спілкування.

Питання взаємодії загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів в естетичному вихованні підлітків засобами різних видів і жанрів мистецтва в загальноосвітніх школах, позашкільних навчальних закладах мають спиратися на ті науково-педагогічні дослідження, в яких розкриваються процеси формування світоглядних позицій К.Д. Ушинського, А.С. Макаренка, В.О. Сухомлинського, Януша Корчака, в яких утверджується ідея підготовки високої духовної культурної, творчої особистості, здатної перетворювати себе і світ. Суттєвий інтерес для нашого дослідження становлять праці, де розглядаються принципи підготовки вчителя, вдосконалення сутнісних основ педагогічної освіти (С.У.Гончаренко, І.А.Зязюн, Л.Г.Коваль, М.П.Лещенко, Н.Є.Миропольська, Н.Г.Ничкало, О.П.Рудницька, О.Я.Савченко, С.О.Сисоева та ін.); коригується спрямованість навчання на формування творчої особистості, на своєрідність її індивідуальних проявів (І.Д. Бех, В.І. Загвязінський, О.І. Кульчицька та ін.).

Доцільність взаємодії загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів в естетичному вихованні підлітків набуває особливої значущості в сучасних соціокультурних умовах. Нині спостерігається нерозвиненість емоційно-почуттєвої сфери, низький рівень естетичної культури школярів, відсутність справжньої духовності з одночасним превалюванням однобічного та спрощеного ставлення до мистецтва як до розваги, що призводить до зниження морально-естетичних критеріїв особистості. У такій ситуації підвищується відповідальність педагогів за формування культуротворчого, неутилітарного характеру ціннісних орієнтирів особистості, одним із яких є естетичне виховання. Забезпечення формування цілісного естетичного середовища підлітків можна досягти різними засобами, зокрема у процесі використання естетико-виховних можливостей естетичного виховання.

У нашому дослідженні ми розглядатимемо взаємодію педагогічну (взаємодію між учасниками навчально-виховного процесу загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів: учитель – учень, керівник гуртка – вихованець, учитель – керівник навчального закладу (заступник директора, голова методичного об'єднання, учитель – психолог, учитель – батьки, учні – батьки, батьки – учні) та соціальну взаємодію, оскільки на позашкільну освіту та позакласну роботу в загальноосвітніх навчальних закладах покладена функція врегулювання відносин "особистість – суспільство".

У контексті позашкільної освіти ми розглядаємо також соціальну взаємодію – це форма соціальних зв'язків, що реалізуються в обміні діяльністю, інформацією, досвідом, здібностями, вміннями, навичками та у взаємному впливі людей, соціальних спільнот; система взаємообумовлених соціальних дій, зв'язаних циклічною залежністю, при якій дія одного суб'єкта є одночасно причиною і наслідком у відповідь дій інших суб'єктів.

Об'єктивною основою соціальної взаємодії є спільність чи розбіжність інтересів, близьких чи віддалених цілей, поглядів. Її посередниками, проміжними її ланками, наприклад у сфері праці, є знаряддя і предмети праці, матеріальні й духовні блага та досвід. Для позначення соціальної взаємодії в соціології використовується спеціальний термін "інтеракція".

Соціальні взаємодії за формами прояву є складнішими, ніж соціальні дії. До складу соціальних взаємодій входять окремі соціальні дії, статуси, ролі, відносини, символи тощо [1, с. 4].

Взаємодія – взаємозалежний обмін діями, організація людьми взаємних дій, спрямованих на реалізацію спільної діяльності. Під час взаємодії відбувається обмін діями, зароджуються спорідненість, координація дій обох суб'єктів, а також стійкість їх інтересів, планування спільної діяльності, розподіл функцій тощо. За допомогою дій відбуваються взаємне регулювання, взаємний контроль, взаємовплив, взаємодопомога. Це означає участь кожного учасника взаємодії у розв'язанні спільного завдання з відповідним коригуванням своїх дій, врахуванням попереднього досвіду, активізацією власних здібностей і можливостей партнера [1, с. 4].

Проте недостатня визначеність щодо специфіки такої взаємодії спонукала до необхідності розкриття особливостей феномена емоційної дидактичної взаємодії "учитель-учень", "керівник гуртка-вихованець", її місця та ролі у процесі навчання, впливу форм і методів навчання на організацію дидактичної емоційної взаємодії "учитель-учень", "керівник гуртка-вихованець", процесу формування в педагогів вміння організації емоційної взаємодії "учитель-учень", "керівник гуртка-вихованець".

Вважаємо, що емоційний компонент нашого дослідження, а саме взаємодії "учитель-учень" та "керівник гуртка-вихованець" позитивно впливатиме на естетичне виховання підлітків, на реалізації їх творчих задумів, на акмеуспіх.

Література:

1. Сутність взаємодії. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: [www.http://collegeparent.name/?p=164#more-164](http://collegeparent.name/?p=164#more-164)